

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De ornatu vitæ speculatiuæ, & spiritualis per dona Spiritus sancti,
præcipuè timoris, pietatis, scientiæ, & fortitudinis. Cap. X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

raliter infunditur. *Charitas enim Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis: sed naturalis affectu cum homine nascitur, & alter per exercitium acquiritur.* Secundò, quantum ad substantialitatem, quia charitas est unificatiua, seu viuificatiua, & purior, ac feruentior. Tertio, quantum ad formalitatem, quia charitas alias virtutes sola per habitus format, & perficit. Quarto, quantum ad finis capacitatem, quia sola charitas spiritum humanum à culpa educit, & conducit in viam: adducit ad dilectum, vnice dilectum dilectio, & copulat summo Deo. Vnde Rabanus in sermone quodam: *Amor diuinus est ignis in meditatione, mentem purificans à sordibus vitiorum: lux est in oratione, mentem irradians claritate virtutum: mel in gratiarum actione, mentem dulcorans dulcedine diuinorum beneficiorum: vinum in contemplatione, mentem inebrians iucunda: & suauis dulcedine: sol est in aeterna beatitudine, mentem clarificans serenissimo lumine, & suauissimo calore, exhilarans ineffabili gaudio in perenni iubilatione.* Hæc ille. Sed nullum istorum dilectio acquirita, vel naturalis, sine charitate efficere potest.

Amor diuinus.

De ornatu vite speculatiue, & spiritualis per dona Spiritus sancti, præcipue timoris, pietatis, scientie, & fortitudinis. Cap. X.

Viso de his, quæ ad præparationem vite speculatiue, & spiritualis necessaria videbantur, iam prosequendum esse reor de ornatu eiusdem, qui præcipue consistit in adeptione perfecta donorum Spiritus sancti: quia *caro non prodest quicquam, sed spiritus est qui viuificat*, vt spirituale efficiat. Pro quo sciendum, quòd postquam per charitatem, & erectam intentionem in omnibus actibus, & vite suæ moribus, ad Dei laudem, gloriam, & honorem sedulè sese quis sustulerit, superest vt humili patientia voluntatisque deiectione, non uas animi diuitias, & dona cum certa confidentia præstoleretur, non importunus exactor, nec anxius suspirator, (quia sic ad susceptionem & orationem vite spiritualis melius disponitur,) offeratque se sedulè simplici, erecta intentione, cum omnibus virtutibus suis diuinis cõspectibus, & in illam sublimem vnitatem, in qua Deus est, & omnis spiritus Deum supernaturaliter amans, sine medio vnus suus, super se & super omnia velut aspirando requiescat: vt sic ex illa vnitate diuina gratia, & dona gratiarum effluant, & huius fluminis imperius. Psalm. 45.

Ioan. 6.
Spiritus sanctus p virtutes Theologicas quomodo agat in animam.

Ephes. 4.

ciuitatem vnitatis spiritus nostri latificet. Ex qua nimirum vnitatem vires suprema per gratiam habituata, potentialiter ad omnes virtutes effluunt, & in quam vnitatem rursus refluunt, sollicita *seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis* & charitatis, vt postea videbitur. In hac enim vnitatem consistit virtus, initium, & finis omnis creati operis tam naturalis quam supernaturalis, in quantum naturali potentia per gratiam & dona caelestia creaturaliter asistatur. Quoniam ad hoc vnitati vitium supremarum gratiam suam Deus infundit, vt naturalibus viribus habitibus virtutum inuestitis, & per gratiam excitatis, homo semper inuigilet operibus virtuosis: quia gratiam propter operationem virtuosam tribuit, sed seipsum super omnia gratiarum dona, propter fruitionem, & quietem adipiscendam elargitur. Porro, cum anima per fidem naturaliter in supremo sui fuerit subleuata, superueniens Dominus luce sua supernaturali virtutem eius intellectuam clarificat, ita quod plus credit, & confidit, quam exprimi potest, considerans, & inspiciens aeternum bonum, quod expectat adipisci, certissime sperans quod credit, & inspicit. Ex quo mox profluit amor sensibilis in libertate spiritus, cum Deo sperantem vnens, & conglutinans. Sicque cum tribus his virtutibus Theologicis, Spiritus sanctus animam nostram ingreditur, velut fons vitidus septem riuis proflua largitate inundans, qui sunt septem dona Spiritus sancti, animam nostram adornantia, & perficientia in vitam aeternam.

Timor Domini.

Primum ergo donum est amorosus Dei timor, metuens magis Deum offendere, quam damnationem incidere, vel praemium amittere. Facit autem timor tam diuinitati, quam humanitati Christi deuotam exhibere reuerentiam, honorem, & cultum debitum. Facit etiam vitam suam, & omnia opera dispensere diligentius ad honorem Dei, & conformitatem vitae Christi. Facit denique deuotam exhibere reuerentiam, & honorem Ecclesiasticis Sacramentis, diuinis officijs, Christi doctrinis & Sanctorum eius. Cum amore etiam reuerentiali complectitur omnes deuotos imitatores Christianae religionis.

Humilitas.

Ceterum ex hoc amoroso timore, vera procedit humilitas, & abiectio sui ipsius, in consideratione diuinae magnitudinis, & suae paruitatis: diuinae sapientiae, & suae ignorantiae: diuinae opulentiae, & suae indigentiae: diuinae liberalitatis, & suae necessitatis. Quae faciunt eum semper coram oculis Dei, modicum, humilem, & abiectum: sub-

subiectumque reddunt omni humanae creaturae, veritate cognitionis, & affectu humiliationis. Ex qua humilitate procedit obedientia vera, qua quis Deo, mandatis diuinis, Ecclesiasticis praeceptis, proprijs Prælati, & omnibus hominibus in bonis, & iustis causis propter Deum humiliter, & gratanter obedit, secundum status sui conditionem, personarum exigentiam, & propriam facultatem, prout sancta discretio dictauerit faciendum. Per hanc etiam sensus suos, & vires bestiales, oneribus, & laboribus penitentialibus subiicit, iuxta naturam suam possibilitatem, secundum normam iustae discretionis. In omnibus quoque agendis, vel non agendis, aut sustinendis, propriae voluntati, & sensui renuntiare nititur, diuinum beneplacitum diligentissimè prosequens. Qui sic timorem hunc sibi viscerosius incorporauerit, propriae voluntati, vtilitati, & sensualitati renuntians, de eo loquitur in Euangelio Dominus: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Ille nanque solus verè pauper est, qui relictis omnibus, etiam omnem voluntatem suam, diuinæ voluntati per omnia sine cordis retractione subiicit, & Christum Iesum felici imitatione secundum utramque naturam subsequi non desinit. Christus enim secundum naturam diuinam, reuerentiam habuit ad humanam naturam, se humiliando, & subiiciendo; nostram naturam assumendo, & sibi inseparabiliter vniendo, illam exaltando, & deificando, superque omnes Angelicos choros subleuando. Fuit etiam obediens desiderijs, & inclinationibus sanctorum Patrum, Patriarcharum, & Prophetarum. Secundum humanitatem autem cælesti Patri maximam reuerentiam, & honorè exhibuit, in omnibus operibus suis quarens eius honorem, laudem, & gloriam. Humilis & abiectus in obsequio Patris, & totius creature rationalis. Vnde lauit pedes discipulorum suorum, & ait: *Non veni ministrari, sed ministrare, & dare animam meam pro multis.* Erat etiam obediens usque ad mortem paternis mandatis, & legalibus praeceptis, ut merito diceret Isaias: *Replebit enim spiritus timoris Domini.* Sic iste viuens in Dei timore, moralibus virtutibus, & extrinsecis exercitationibus vitam suam excolit, ac diuinis mandatis obediens ad omne bonum intentione simplici, se beneuolum & paratum exhibet. Vnde per fidem & vnicordiam diuinæ suæque voluntatis in agendo & vitando, Deo similis effectus est, ac supra similitudinem in Deo suauiter requiescit. Et si in hoc dono se gratanter exerceuerit, mox illi Deus spiritum pietatis & largitatis elargitur, quo largus, mitis, & benignus factus, magis si-

Obedien-
tia.Matth. 5.
Pauper spi-
ritu verè
quis.Ioan. 13.
Matth. 20.

Isaiæ 11.

gis similis ac vinacior efficitur, quàm prius, sentitque se magis dilatarum, ac profundatum in virtutibus, & in Deo firmius quàm prius quiescentem: cuius requies & similitudo sibi tantò dulcius sapiunt, quantò similior est effectus.

Secundum ergo donum est quædam sancta liquefactio viscerose pietatis ad Deum, & ad proximum. Quam pietatem, ut dicit Anselmus libro de Similitudinibus, Spiritus sanctus dono tunc oris superimponit, cum menti sic menti sui ipsius compassionem inspirat, que recolere facit, quàm misera erit, si à Deo separata fuerit: qua inspiratione mens illuminatur, omnes operationes pio desiderio in fontem pietatis extendit, & omnem impietatem excludit. Hæc educit hominem ad omnes creaturas, cum misericordia compassiva, quæ molles corde nos efficit, & omni necessitati compatientes, generans amorosam quædam extroversionem, & inclinationem ad omnes creaturas. Facit autem hominem beneuolum, obsequiosum & promptum Deo & hominibus, considerantem diligentius positos in quibuscunque miseris, angustiis, & necessitatibus. Ex quo procedit vera compassio, tam erga Christum, quàm eius membra in necessitatibus suis. Ex compassione verò profluunt opera charitatis, quia Deus virtuti charitatis præceptum indidit de septem operibus misericordiæ fideliter exequendis, cum dicit: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Ex hoc etiam dono procedit patientiæ virtus, quæ custodit, ordinat, & ornat hominem in omnibus aduersis. Porro, si in hoc dono summa diligentia, simplici que intentione se quis exercitauerit, & aduersus omnia vitia forti reluctatu conflixerit, iam tertium donum, scilicet scientiæ, & discretionis accipere promeretur: quo fit discretus, & ratione lucidus, agnoscens quid acceptare debeat vel vitare.

Compassio
firma.

Matth. 19.

Scientia.

Discretio.

Tertium enim donum scientiæ dicitur. Et est habitus infusus, quo scilicet habetur iudicium certum circa credenda, & agenda, ita quòd in nullo deuiat à rectitudine iustitiæ. Est enim lumen quoddam supernaturale, infusum homini supra vim animæ rationalem, ut vitam moralem secundum omnem perfectionem exercent: ex quo profluit vera discretio, quæ est velut ornamentum, & perfectio quædam vitæ moralis, sine qua nulla virtus perseverantiam consequi potest: quia mater est omnium virtutum. Ex hoc etiam lumine procedit vera cognitio, & despectio sui ipsius, operumque suorum, in qui-

quibus proprio iudicio tam parum proficit, & diligit. Hoc, inquam, donum, rationale exitum nostrum ordinat, & illustrat; in eo, quod foras nos dirigit, & vniuersos modos operum virtuosorum discrete considerare nos edocet. sicut donum intellectus nos ad interna, & superna dirigit. ac vtrumque veritas vna, & eadem in nobis operatur, ad Deum introire nos admonens, & extrosum ad exteriora nos dirigens. Hinc etiam in accessu nostro supernaturali ad Deum cum imaginibus intelligibilibus lumen istud donum intellectus nuncupatur, eo quod exaltat nos, & intellectum nostrum supra naturam eius propriam insignit, & illustrat. Sed cum ad sacram Scripturam, Sanctorum vitas, & vniuersa quæ Deus operatus est, rationabiliter cum imaginibus sensibilibus eximus, & hæc omnia plenitudine scientiæ supernaturalis aspiciamus, tunc lumen istud scientiæ donum appellatur, eo quod nos erudit, quomodo rationabiliter extrinsecus operari debemus, & conuersari, & sensualia rationabiliter, & spiritualiter intelligere. Hoc proinde donum qui salubriter accipere voluerit, necesse est vt in se quandam internam diligentiam habeat se mori velle peccatis, & viuere virtutibus, semperque elarius, & perfectius virtutes intelligere velle, & secundum hoc earum acquisitioni velle iugiter insistere. Ad hoc enim scientia Domini sancta nos instigat: & ideo vocatur scientia *Sanctorum*. Vnde pro ea nequaquam parcere debemus impensis, nec alicui labori rationabili, & discreto: quia virtus vniuersis digna est. Sic igitur se quilibet summa diligentia exercitet, ac discretione comite simplicem intentionem suam subsequatur, in virtutibus, ac similitudine, profectu continuo proficendo. Veruntamen, quando in frondibus operum, & floribus morum plus intenderit, quam fructibus virtutum, & omnium causæ finique virtutum, se magis ad sacramentorum signa, & consuetudines extrinsecas exercens, quam ad causam, & veritatem in eis contentam: tandem actiua vitæ limites non excedit, sed sub eius termino deditur exterioribus laborabit, & per opera bona, in Deum intentione simplici relata, eum diuina misericordia saluabit. Propter quod vitam suam, & exercitium ad altiora subrigere debet, ab operibus ad finem, à signis ad veritatem intrando, vt sic forti conatu sursum actus, & factus operum suorum dominus, ac magister, internæque veritatis cognitor, regionem spiritualis vitæ subintrare, ac ad donum fortitudinis peruenire mereatur. Per quod animæ passiones superans, inter-

Intellectus
& scientiæ
differentia.

Scientia quo-
modo ac-
quiratur.

Sap. 10.

Exercitia
quæcous
fiunt.

mediantia cuncta conculcans, vniuersa dissipantia propulsans, quasi iam liber effectus ab omnibus creaturis absoluitur, & absque labore se in se recolligens, intus ardore diuinae dilectionis accenditur, & interna deuotione, superna affectione, laude, gratiarum actione, & simplici intentione ad Deum conuertitur.

Fortitudo.

Quartum est, donum fortitudinis, quod ornat hominem in affectiua vita, sicut tria praedicta in vita actiua, quia super omnia temporalia subleuat animum, ostendens, & obijciens rationi proprietatem Personarum, scilicet maiestatem Patris, sapientiam Filij, bonitatem Spiritus sancti, sensibili quodam amore nostrum affectum * intendens, ita quod memoria ab omnibus se expediat, & euacuat: ratio in omnibus operibus suis veritatem summam aspicit: & virtus affectiua, vel voluntas in Dei bonitatem amore sensibili se semper imprimit, & inclinatur. Omnes etiam animae vires interiores, & exteriores in nudam * cogitationem erigere, & vnire conatur. Sciendum

* Alias ascendens.

* Alias cognitionem. Fortitudinem, bipartem.

tamen, quod fortitudo duplex distinguitur. Quaedam enim fortitudo simplex dicitur, quae facit hominem tam validum, & potentem, quod omnes cordis occupationes, & terrena quaelibet contemnendo deuineat, & abijciat. Quia dum nos donum fortitudinis interioris tangit, perit nos, non in nobis, aut in nostra possibilitate consistere, sed Dei potestati voluntarie nos tradere, ac in illa totum posse nostrum fundare, cum Apostolo dicente: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* & sic in omni periculo tuti erimus. Cui petitioni si perfecte parere voluerimus, nostram voluntatem diuinae virtuti penitus conuincere debemus, & sic in nobis persentiamus veram patientiam, omnem a nobis ambiguitatem, & pauorem, voluntatisque facilem illam mutabilitatem auferentem, ac in Dei fortitudinis dono nos stabilientem. Ex tunc enim quicquid vitiosum fuerit, facile contemnimus, & vniuersa transitoria leuiter paruipendimus, quia de talibus non curamus, & ideo neminem formidamus, sed in solo Deo speramus, in cuius comparatione neminem magnum reputamus. Et tunc omnia opera nostra & vita, tam interior, quam exterior, sapore quodam melleo conduntur, quoniam iam adsistentes throno excellentissimae Trinitatis, mellitas stillas internae consolationis, & dulcedinis, sedule percipimus, sicque iuxta prouerbum legis antiquae, *De forti dulcedo egreditur.* Cuius nimirum efficacissimo tractu, iam omnia quae mundi sunt nihili pendens, quasi funditus obliuiscitur, liber ab eis, & expeditur.

Phil. p. 4.

Patientia.

Judic. 14.

impeditus permanens, ne eorum viscosa dilectione, vel tumultuosa occupatione ab allectiua conuersione in diuinam bonitatem aliquando valeat impediri. Altera fortitudo duplex nuncupatur, quae facit hominem etiam diuinas consolationes, & omnia Dei dona superando transcendere, ita quod nequaquam diuinis consolationibus, aut vlli dono Dei se temulentus immergit, aut paci, aut quieti proprii cordis somnolentus inhæret, sed hæc omnia potius aspirando nititur pertransire, vt eum, quem solum super omnia diligit, ad votum valeat inuenire. Vnde ex vi affectiua duplici hac fortitudine vigorata, profluunt diuina laudes, honores, deuotiones, supplices orationes, gratiarum actiones, aspirationes, & consurrexiones corde, ore, intentione, & opere, quibus affectus sensibilis adaugeretur, & inflammatur. Quia diuinum obiectum, quod semper intendit, & aspiciit veluti summam potentiam, sapientiam, bonitatem, largitatem, charitatem, & infinita similia, propter sui profuam, admirandam, & omnifariam oblectationem, eius intuitum rapit, & affectum flammiumis desiderijs incendit. Ex intuitu verò & affectu multiplicatis, & vigoratis, in omni amorosa conuersione ad Deum, cor hominis vulneratur, interius vulneris dolorem perferens. Vnde quandoque tanta dulcedine, & consolatione perfunditur, quod digerere nequaquam valet. Ex quo confestim iubilus oritur, & spiritualis ebrietas. Ex quibus omnibus in eo consurgit insatiabile quoddam desiderium ad satisfaciendum Deo in omnibus virtutibus, & ad amorem vnitiuum. Quod desiderium nemo satiari potest: nisi solum (quod desiderat) summum bonum.

Ebrietas
spiritus.

*De ornatu vite spiritualis, & speculatiua per dona Spiritus sancti,
reputa Consilij, Intellectus, & Sapientie. Cap. XI.*

Vlto capite iam precedente de quarto dono Spiritus sancti, scilicet fortitudinis, quo quis omnes occupationes, distractiones, & inordinatas affectiones felici conatu supergreditur, ac amore dilecti diuinas consolationes, & dona caelestia, eius comparatione superando, transire nititur, vt in solo dilecto grata puritate, & fidelitate quiescere mereatur, iam videndum est de quinto dono, scilicet consilij: quod vtique meretur accipere, dum nullo modo à creaturis, vel etiam diuinis donis, impediri proualeat, quin semper sua simplici intentione, & diuina laude subiectus constansque perseueret, Deum

Consiliua.

Yyyy 2 super